

Kant: a filozófia az észhasználat eszköze

Platón: lehet nélküle élni, de nem érdemes

Arisztotelész: ha nem filozofál, ostoba állat

Ortega: mentőöv a tengerben hányódónak

Camus

1. Van-e értelme az élet-halál-igazság-jóság-erények-ideális állam kérdéseiben töprengeni?

2. Tudnád-e definiálni a szereket fogalmát?

3. Mi a köze a boldogsághoz a bölcsességnek?

4. Racionális-e a világ? Megismerhető? Logikus? vagy **minden relatív**? Minden mindenkinek mást jelent, mást ért rajta, más értéke van? (Mit tudsz Einstein relativitás-elméletéről? És Heisenberg határozatlansági relációja?) De akkor hogy lehet, hogy korokon, kultúrákon át folytatták matematikusok egymás munkáját? (Euklidész, Bolyai)

5. Miért vagy Te a felelős? (Esetleg hogy mit tudsz, hiteidért, cselekedeteidért, vágyaidért, emlékeidért?)

6. Hogyan készülsz a házasságra, szülőségre, halálodra?

Budha: betegség, öregség, halál... *tanatu meléthe*

7. Baj-e az, ha valaki logikátlan, önellentmondásos, kiszámíthatatlan? És a világ milyen?

8. „A szavak csak félreértések forrásai.” Mit gondolsz? Mi a nyelv? Hol, hogyan léteznek? Van-e életük a nyelveknek? Van-e értéke? A funkció? Esztétika? Költészet?

9. Lehet-e metaforák nélkül beszélni? (Kövecses Zoltán és a kognitív nyelvészet)

10. „Nyelvem határai világom határait jelentik” ???

11. „Amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell” ??? Wittgenstein

12. A szerelem definiálhatatlan. Mi a véleményed??? Szavak jelentése a nyelvelméletekben! (Frege, Labov, Langacker, Tomasello és az arisztotelészi klasszikus formális kognitív, kontra funkcionális kognitív kategorizáció)

13. A valóság többi része? **A természettudományok törvényei mik?** Leírják, előírják, megmagyarázzák, érthetővé teszik a világ működését?

14. Hogy mi a különbség tudományos, hétköznapi és költői stílus között, tanultad. De mi a különbség a beszédben (szövegben): célja, igazságtartalma, jelentősége-fontossága, értéke tekintetében?

15. Mi a tudományok célja? Mit tudsz **módszereikről**? (Mit gondolsz? **Gadamer: Igazság és módszer**??? vagy esetleg **Feyerabend: A módszer ellen**???)

16. Mi a **kultúra**? (Részai, feladata-célja-szerepe a történelem során, a jelen társadalmában, egyéni életünkben?) **Polányi Mihály, Al-Hvarizmi pál-fordulásai**

17. A tudomány feleslegessé teszi-e a vallást, művészetet, filozófiát?

18. Vannak-e korlátai, előfeltevései a tudományoknak? **Mi a közös a filozófiában és a tudományokban?** És a különbség? (Arisztotelész: Kategóriák – menyiség – minőség (Hegel, Marx? átalakulásuk a fejlődésben) – hely, idő, mód...)

19. Boldogságetikák vagy erényetikák??

A boldogság elérhető-e itt a Földön? Halál, lélek, Isten Szabad akarat, Okság, Cél (Hume, Locke)

20. A **pszichológia** mint tudomány/terápia emberképe teljes-e? (Freud, Jung, I.Sz.Kon, Carl Rogers) Milyen szerepet játszon életünkben e tudomány? (Yalom, Bradshaw, Csíkszentmihályi, **Santandreu**) Az emberképünk kialakításában költők, írók mennyiben és miben segíthetnek? (Az irodalmi alkotások igazsága miben rejlik?)

21. Tudod-e, mi az elektromosság? Gravitáció? Élet? (Definiáld őket!)

22. Hogyan keletkezett a Világ? Miért gondolod így? Csak atomok vannak és űr?

Kant azért száműzte a lélek, Isten, világ fogalmát, mert nincs tárgyiasult alakjuk.¹

23. Hogyan léteznek a fizikai fogalmak, mennyiségek? (erő, tömeg, energia, hőmérséklet stb.) ?? És a számok?

24. **Istenérvek:** ?? Hol a hiba? Orvosolható-e szerinted?

'Természettudomány világképe²: Arisztotelész - Newton - Einstein+Heisenberg

organikus mechanikus aritmetikus

Melyik? Kizárják-e egymást? Mit jelent megérteni az egyiket-másikat? (Maxwell elmélete = egyenletei rendszere)

25. **A tudomány feleslegessé tette a filozófiát?** (mert minden kérdését megválaszolta már)

Gödel-tétel jelentősége?! **Kant:** minden tudomány annyit ér, amennyi matematika van benne???

26. Szókratész töprengése: $1+1=?$ -5 ; 3^{-2} ; $\sin 120^\circ$; $\sqrt{-1}$; olyan háromszög, melynek minden szöge 90° ??

És a **valóság**?!?

A filozófia fordulatai, főbb témái és a válaszok... Hányféleképp gondolható el szubsztanciálisan a világ?
És TE?!

27. Mi az élet? – biológia

- filozófia válasza? (Lásd **Szent-Györgyi Albert** eszemputtatását!)

- költő

28. Az **evolúció** gondolata? (önző gén, vak órásmester (**Richard Dawkins**))

csak a **véletlen**, az **adaptáció**

29. És a náci ideológia tévedései?! (Sumérok és a történeti megismerés...)

30. A liberális kapitalizmus ideológiája és hibái? (láthatatlan-kéz, Say-dogma)

31. A marxista bíráló és korlátai (Erich Fromm³: kommunizmus célja is korlátlan fogyasztás)

Polányi Károly!! piac ↔ méltányosság

↓ gazdasági válságok és a pénz???

a Nagy Fordulat: a gazdaság és a termelés elszabadult, nincs alárendelve a társadalom életének!

32. Mi a marxista elidegenedés, kizsákmányolás < elembertelenedés/dehumanizáció? osztályharc

És a megoldás?? (szabad társadalom nem a szabad egyéneken, hanem szabad **eszméken** alapul! **Polányi Mihály**)

33. A felvilágosodás emberképe (Rousseau: születéstől fogva jó **vagy** nem) ???

34. **A tanulás felszabadít?** Az általános oktatás és a műveltség boldog társadalmat eredményez?

35. Felvilágosult-e a jelen Kant definíciója értelmében? „Sapere aude!”

36. Műveltség és demokrácia? (**Knausz Imre**, Loránd Ferenc, Bourdieu, Vekerdi)

37. „A vallás a nép ópiuma” (Voltaire, Marx)?!? („Tapossátok el a gyalázatost”; „Ha nem volna, ki kellene találni”)

¹ V.ö.: **Steiger Kornél:** Filozófia tankönyv a középiskolák számára. Holnap Kiadó, 2002. 129-134.o.

² V.ö.: **Jáki Szaniszló:** Eszközadta üzenet. Jel Kiadó, 2002.

³ V.ö.: **Erich Fromm:** Birtokolni vagy létezni? Akadémiai Kiadó, 1994.

38. A teológia nem tudomány, mert...? Ésszerűtlen? (Gerhard Lofhink, Tillich, Bultmann, Pannenberg)
39. Mi a viszony hit és tudás közt? (Szent Tamás, Szent Ágoston, Martin Buber, **Kant**) Vallási türelem? (**Locke**)
tekintély elve?! Van-e számodra tekintély? Ki lenne az? (Grigulevics)
40. Nevelés szerepe? Önnevelés?! Önreflexió (filozófia) (Fináczy, **Szendi Gábor**, **Alice Miller**)
41. Mítoszok, melyek szerint élünk!?
42. Dogmák, hit(tétel)ek, axiómák – mi a különbség?

A filozófia aszkézis (gyakorlat), a bőrünkön belül hordjuk⁴. **Mi/ki a hős?!**

43. Mi a szerepe életünkben a példaképeknek? Lehet-e Jézus? (David Robertson, Vermes Géza)
44. Mindenki egyenlően értékes. Mit jelentenek a fogalmak? Milyen logikai kapcsolatban vannak egymással?
45. A kiválóság hatalma. Létezik? Miért?
46. Mik az erények? Szerinted... Melyik miért értékes? Van-e rangsoruk? (**MacIntyre**)
47. Mik Akhilleusz, Odüsszeusz, Antigóné, Szókratész, Jézus, a lovagok, a polgár, az általad választani kívánt foglalkozás és a 21. századi fiatal erényei?

Milyen kapcsolatban állnak egymással a különböző erények???

48. A szeretet = isteni erény. De hogyan ismerhető fel? Mindenki képes rá (actus ↔ potentia)?
Milyen jellemvonások segítik a szerető egyén kialakulását és melyek ellentétesek vele?
49. Milyen társadalmi berendezkedés segíti elő a szeretet kibontakozását az egyéneken⁵?
50. Utilitarizmus, kínai diktatúra (állampolgársági pontokkal), liberalizmus – **Szabadság** (Mit gondolsz róla? Lehetséges-e, korlátai (természeti törvények), határai (Kant: csak cél lehet), biztosítékai? következményei?!)
- ↔ Determinizmus (Newton, Laplace)
↔ Isten akarata (predestináció) Sors, Végzet – **hübrisz** (Hérodotosz)
51. A szándék szerepe a jótettekben? Miért? (Kant: egyetlen dolog mindig jó: a jószándék)
52. Szent Pál: „... mindent elvisel”... ??
„Nem szűnik meg soha.”
Isten jelei a természetben?
Jézus: „Isten országa köztetek van.”
Tolsztoj: „... mi pedig a többi keressük, de nyilvánvalóan nem találjuk” Dosztojevszkij: „Az élet paradicsom”
„Azért születünk, hogy éljünk ~ szeressünk.”
(Az agy, a drogok és emberi kapcsolataink)
Okostelefónia... **Swift** és a jehuk!
53. Egyetlen ember a történelem viharában – Mit tehettek? „Testvérem van millió...” (Hruscsov beszéde!)
54. A sport filozófiája. (Doros György)
55. És a művészeté. (Platón, **Camus**, R. Wellek, Sartre) Kalokagathia? Mimézisz? Creatio és kreativitás? Ihlet?
56. **Van-e a múltnak tanulsága – számodra? Mi?!**

⁴ V.ö.: Costica Bradatan: A hős filozófus. Pallas Athéné, 2021.

⁵ **Olvassátok el John Robbins: Százévesen egészségben, és Erich Fromm: A szeretet művészete könyveit!**